

(א) שבת ב, (ב) פירש"י על זה עיין לקמן ה'; (ג) וינאל ע'; (ד) 'עני מוס' לקמן ח'; ד"ה מה פנימיו' (ט) ונהבא. רש"י' (ו) 'ג"ל אשד' (ז) 'שמות לו'; (ח) בדפריי ליתא ועי' רש"י' (ט) ויקרא טו'; (י) 'במדבר כט'; (יג) 'ומא'. רש"י' (ל) ויקרא כח וכתו', (מ) 'וע"ע מוס' שבת ב: ד"ה מראות',

תורה אור השלם

1. שעיר עזים אָחֹד חָקָאת מַלְבֵד חֲטָאת הַכֹּהֲנִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִּיקָהּ: במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתיים שצוות של ציטוי להרע או להטיב, שמים הן להמחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפסוק, דנפקי מלהרע או להטיב, דמשמע להבא, אוכל ולא אוכל, שהן ארבע. יש קן לרבות עוד שמים מריבוי הכתוב לכל אשר יצטא האדם לרבות לשעבר, אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל (שבת ב.). ידיעות הטומאה. האמורות בקרבן עולה ויורד או נפש כי תגע וגו' ומתירין שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי, שלאחר שנטמא אכל קודש או נכנס למקדש וילפינן (לקמן ד.). שאיט מחייב אלא ידיעה תחלה וידיעה בסוף והעלם בימים, כגון שידע שנטמא ונעלם ממנו טומאה ואכל קדש ומשאלו ידע שאכלו בטומאה, שמים ממשמעות הכתוב ונעלם ממנו הוא טמא, משמע שנעלם ממנו טומאה אצל זכר הוא שאכל קדש וזכר מקדש, הרי שמים, העלם טומאה לגבי קדש והעלם טומאה לגבי מקדש, שהן ארבע. יש קן לרבות עוד שמים מריבוי ונעלם ונעלם ב' פעמים, לרבות את הזכר לטומאה אצל נעלם ממנו קדש, כפזר שחולין הן, או נעלם ממנו מקדש (שם). מראות נגעיים. ליתמא שכן, נשים הן, שאת וזכרה, שהן ארבעה. מריבוי ספחת שהוא משמע טפילה, כמו (ש"א א') ספחתי נא אל אחת וגו', מרבה טפילה לו ולזו, תולדה לשאת ותולדה לבהרה, וטע' מהמים בהרה עוז כשל, שיהי לה ספק היכול, שאת כאמר לכן, שניה לה בקרוס צילה. מראה לשון זכר הוא משום הכי מני שנים שהן ארבעה (שבת ב: ובדפי' לקמן ה.). יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף. שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כיצטוה תבחי'ם (ה) וכשאל לא נודע לו שנכנס בטומאה שיצא קרבן (ברכות כה:), שעיר הנעשה בפנים. על ישראל, שכל על הכהנים (שם). עד שיוודע לו, שנכנס למקדש טמא

(ברכות כה:),

שבועות שמים שהן ארבע. שצבועת ציטוי שפתים הכתוב

בויקרא (ה) אכל קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש

בפרק שלישי (דף כ:): **שמים**. כמידי בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב ומפרש במשנה פרק שלישי (דף כה:) אוכל להיטיב לא אוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה לכל דבר שהוא הן ולאו להבא ה' ללהרע או להיטיב להבא משמע ובפ"ג (שם) מרבה מן המקרא אף דברים שאין בהן הרעה והטבה ומיהו שמים ניהו ותו לא דבר וחילופו: **שהן ד'.** יש לרבות מריבוי הכתובים כדמפרש בפ"ג (שם) אף דבר וחילופו לשעבר כגון אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה**. חיוב קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש וקדשי הכתובה אצל שצועת ציטוי או נפש כי א' תגע וגו' ויקרא ה] וילפינן בפירקין ^[1] שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאה זו או אכל צצר **קודש: שמים שהן ארבע**. שמים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנתעלמה ממנו טומאה וע"י אותו העלם אכל קודש הרי אחת או שנכנס למקדש הרי שמים. ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטא משום הכי קרי ל' ידיעות: **שהן ארבע**. יש לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודש והעלם מקדש וחכור הוא את הטומאה: **יציאות השבש שמים שהן ארבע**. הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף יז:): מוילו משה ויעבירו קול במחנה וגו' א'

א' (ומתרגמינן) לא תפיקון מרה"י לרה"ר. זהו שמים אחת לעומד בחוץ והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוציאו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע**. יש ללמוד מאלו שכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות דהוצאה כך הקפידה בהכנסה והרי הן שמים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעיים**. שהמאורע מביא עליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא ויקרא יד] שאת וזכרה והן חלוקין במלחיהן כדמפרש בגמ' ^[ה:]: **שהן ארבעה**. יש לרבות תולדה לו ותולדה לו כדמפרש בגמ' ^[שם:] **אם שיש בה ידיעה**. כוליה טעומאה קאי. ובגמרא ^[ג.] מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה צרישא ויציאות ומראות כל חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשניהו בזה"י ומסתב והאי דתניננהו הכא משום דדמו להדדי בשמים שהן ארבע: **ידיעה בתחלה**. שידע שנטמא: **וידיעה בסוף**. משאכל את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויאל ונודע לו שצטומאה אכל או בטומאה נכנס: **והעלם צינים**. כשאכל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **הרי זה**. בקרבן המפורש באותה פרשה ויקרא ה] לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שזדללים עשירית האופה והיא מנחת חוטא האמורה בכל מקום והוא לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא ^[ד.] מפרש מנא ליה דצידיעה בתחלה ובסוף והעלם צינים: **כתיב: שעיר הנעשה בפנים**. שלשה שעירים נעשין לצבור ציוה"כ אחד מתן דמו לפנים וחזירו משתלח לעזאזל כמה שכתוב באחרי מות א' ואחד קרב צמזבח החיזון צמוספין והוא כתוב בפרשת פינחס א' עם שאר כל מוספי המועדות: **פולה**. להגין עליו מן היסורין שאע"פ שאינו יודע שחטא יש לו לדאג שכל השוגגין צריכים כפרה

לכשידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיוודע** לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה בתחלה**. שלא ידע שצטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלכד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' ^{[ו]לקמן}: דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. א' מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה ונ"מ לטומאה שאירעה צין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:): ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר א' שעירי חטאת. ובגמ' ^{[ו]לקמן ט.} מפרש מנא ליה דאשאין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים:

שבועות שמים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע יציאות השבת שתיים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה א' את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד ב' יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד י' אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר שנאמר ^ימלבד חטאת הכפורים ^אעל מה שזה מכפר זה מכפר ^זמה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה י'ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על

א' שתיים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע יציאות השבת שתיים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה א' את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד ב' יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד י' אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר שנאמר ^ימלבד חטאת הכפורים ^אעל מה שזה מכפר זה מכפר ^זמה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה י'ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על

א' שתיים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע יציאות השבת שתיים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה א' את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד ב' יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד י' אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר שנאמר ^ימלבד חטאת הכפורים ^אעל מה שזה מכפר זה מכפר ^זמה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה י'ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על

דאטערין למתניניהו משום דקס"ד ללא היו דרך הוצאה אלא כשעומד צרשות היחיד ונטל פירות ויאל לרשות הרבים אצל כי הא' גוונא דגופו צרשות היחיד וידו צרשות הרבים או איפכא לאו דרך הוצאה היא וככי הא' גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואיטערין למיתני תרוייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעינן אידך ומהאי טעמא ניחא ליה דלא מני הך הוצאה שלישית כדפרישית ור"ת מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי לרשות הרבים לכן הוצרך לפרש כל ענינים דעני דעשירי ותדע דמלאכה גרועה היא מדאמר צריש הזורק (שבת דף יז: ושם) הוצאה גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכלא העם מהביא כו' וקאמר אשכחנא הוצאה הכנסה מנלן סבירא היא מה לי אפוקי מה לי עיולי ולשאר אבות לא צניגא קרא אלא מחייבינן כל דהוו צמשן והוצאה הימה צמשן כדאמר בפרק כמה טומנין (שם דף מט:): הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם אל תוציאו הם העלו קרשים לעגלה ואתם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהוו צמשן אלא אכז לחודה אצל תולדות דהוצאה צעי בפרק הזורק (שם דף יז:): או סבירא או דלהוו צמשן כגון מכנים חורק ומעביר ומושיט והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים שנים גרסינן ולא שמים דמראה לשון זכר הוא כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן גמי צמס' נגעים (פ"א משנה ד) ומיייתי לה בהצמזח מקדש (וצבים דף פח: ושם) מראות נגעים רבי דוסא צן הרכינס אומר שלשים וששה עקביא צן מהללאל אומר שצעים ושנים והא דקמני התם טובא משום דחשיב גמי פתיכי אי גמי כייל נגעי צמים ובגדיס א':

מכדי

לא לשדעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיוודע** לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה בתחלה**. שלא ידע שצטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלכד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' ^{[ו]לקמן}: דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. א' מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה ונ"מ לטומאה שאירעה צין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:): ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר א' שעירי חטאת. ובגמ' ^{[ו]לקמן ט.} מפרש מנא ליה דאשאין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים:

על

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ב. שבועות.

שבועות. הא דלא פתח הא' מסכת כל כינויי שצבועת כשצבועת כדפתח נדרים וזויר משום דתנא ממוכות קא סליק כדמפרש בגמרא הוצרך לפתוח בשמים שהן ארבע והואיל ולא מני פתח צכיניו תו לא חש לשנות אח"כ וא"ת אמאי לא מני ידיעות צרישא דהא בקרא כתיב צרישא או נפש אשר תגע וגו' והדר או נפש כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא עיקר המסכת דצקדר ישועות קאי ואגב שצבועת תני ידיעות משום דגבי הדדי כתיבין כדמפרש בגמרא א"נ משום דמילי דשבועות כתיבי בקרא צרישא ונפש כי תחטא וגו' (ויקרא ה) והוא עד דהיינו שצבועת העדות והאי דלא פתח בשצבועת העדות משום דלית בהו שמים שהן ארבע: **ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע**. מיימה דהעלמות הו"ל למיתני דהיא עיקר מילתא העלם טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש ומקדש וי"ל דניחא ליה למנקט לשון ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ב (דף ד:) ידיעות קמיימא דליתנהו בכל המורה כולה קא חשיב א"נ לאידך ליטנא לידיעות צתריימא דלתתין לידי קרבן קא חשיב ולכן ליטנא הא דלא תני גמי ידיעות השבת משום דניחא ליה למינקט יציאות דצמלאכות גופיייהו איכא שמים שהן ארבע אצל הכא לא מני למינקט הטומאות שמים שהן ד' לדיכא אלא תרתי טומאת קודש וטומאת מקדש: **יציאות השבת שתיים שהן ארבע**. צמג' מפרש שמים הוצאה דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכנסה דעני ודבעל הבית ותימה אמאי חשיב דעני ודבעל הבית צתרתי דמה לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר

דאטערין למתניניהו משום דקס"ד ללא היו דרך הוצאה אלא כשעומד צרשות היחיד ונטל פירות ויאל לרשות הרבים אצל כי הא' גוונא דגופו צרשות היחיד וידו צרשות הרבים או איפכא לאו דרך הוצאה היא וככי הא' גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואיטערין למיתני תרוייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעינן אידך ומהאי טעמא ניחא ליה דלא מני הך הוצאה שלישית כדפרישית ור"ת מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי לרשות הרבים לכן הוצרך לפרש כל ענינים דעני דעשירי ותדע דמלאכה גרועה היא מדאמר צריש הזורק (שבת דף יז: ושם) הוצאה גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכלא העם מהביא כו' וקאמר אשכחנא הוצאה הכנסה מנלן סבירא היא מה לי אפוקי מה לי עיולי ולשאר אבות לא צניגא קרא אלא מחייבינן כל דהוו צמשן והוצאה הימה צמשן כדאמר בפרק כמה טומנין (שם דף מט:): הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם אל תוציאו הם העלו קרשים לעגלה ואתם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהוו צמשן אלא אכז לחודה אצל תולדות דהוצאה צעי בפרק הזורק (שם דף יז:): או סבירא או דלהוו צמשן כגון מכנים חורק ומעביר ומושיט והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים שנים גרסינן ולא שמים דמראה לשון זכר הוא כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן גמי צמס' נגעים (פ"א משנה ד) ומיייתי לה בהצמזח מקדש (וצבים דף פח: ושם) מראות נגעים רבי דוסא צן הרכינס אומר שלשים וששה עקביא צן מהללאל אומר שצעים ושנים והא דקמני התם טובא משום דחשיב גמי פתיכי אי גמי כייל נגעי צמים ובגדיס א':

מכדי
לא לשדעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיוודע** לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה בתחלה**. שלא ידע שצטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלכד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' ^{[ו]לקמן}: דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. א' מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה ונ"מ לטומאה שאירעה צין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:): ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר א' שעירי חטאת. ובגמ' ^{[ו]לקמן ט.} מפרש מנא ליה דאשאין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים:

על

א א מיי' פירא מהי' שנגות הלכה א סמנ' לאוין ריח ועשין רטו: ב ב ג ד מיי' שם ה' ט:

עין משפט

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

נר מצוה

